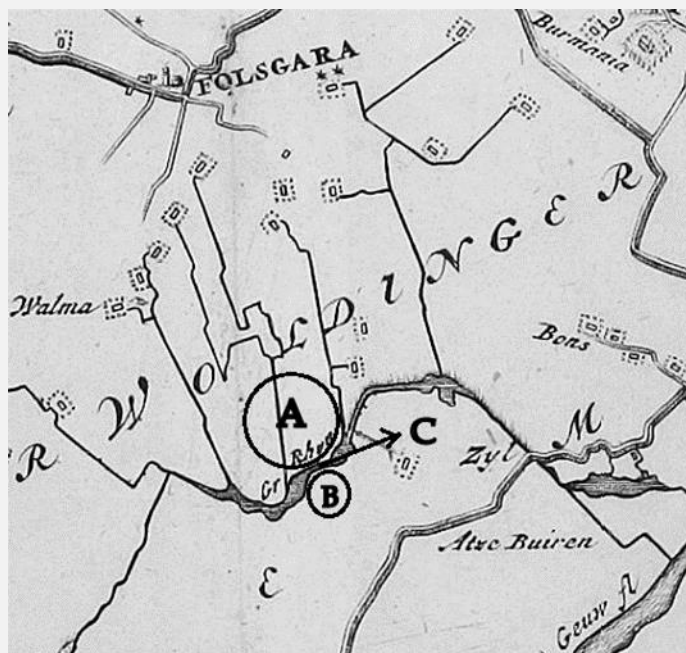

Dorpscanon van Folsgeare

De pastorie van Folsgeare

© Foto Tresoar

De pastorie van Folsgeare

De pastorie van Folsgeare heeft op het ‘pôltsje’ tegenover de kerk gestaan, een stukje land van vier pondemaat zoals beschreven staat in het Charterboek van 1543. De pastorie boerderij met 55 pondemaat wordt door de pastoor verhuurd en met de pachten die de boeren aan hem betalen, kan hij in zijn levensonderhoud voorzien.

Op 31 maart 1580 wordt door de Staten van Friesland de openbare uitoefening van de katholieke godsdienst verboden. (Reformatie). De inwoners van Folsgeare staan, om zo te zeggen, op als katholiek en gaan als protestant weer naar bed.

De kerkvoogden zitten nu echter wel met een probleem. De pastoors mogen hun ambt niet meer uitoefenen en worden werkloos. Tegelijkertijd ontstaat er een groot tekort aan dominees.

De oplossing wordt gezocht in het samengaan van meerdere dorpen onder één dominee. Zo gaan in 1580 de dorpen Oosthem, Abbega, Folsgeare, Wolsum en Westhem samen. In 1607 is de schaarste aan dominees iets afgenomen en scheiden Wolsum en Westhem zich af en gaan zelfstandig verder.

Oosthem, Abbega en Folsgeare zijn tot op de dag van vandaag nog steeds kerkelijk verbonden.

Dorpscanon van Folsgeare

De pastorie van Folsgeare

De eerste dominee die zich hier vestigt is Gilles Cappellemans en hij woont beurtelings in een ander dorp. Het pastoorshuis wordt pastorie en de pastoors boerderij wordt nu pastorie boerderij genoemd.

De opvolger van Gilles Cappellemans is Gerardus Cleibeker en deze kiest tijdens zijn ambtsperiode van de dorpen Oosthem, Abbega en Folsgeare voor het dorp Oosthem als vaste woonplaats. Dat Oosthem een rijke gemeente is in tegenstelling tot Folsgeare zal wel meegespeeld hebben.

Uitgegeven door de Staten van Friesland:

Art. 1: Int eerste ende voor all alle priesters ende andere geestelycke personen zoe mans als vrouwenpersonen zullen affhouden van alle pausselycke gewoenlycke ceremonien, diensten ende oeck haere predicationen, zoe well int heymelick als openbaer, by verbeurte van haere pensioen ende voorts arbitralycken gecorrigeert te worden.

Niet alle pastoors houden zich strikt aan dit artikel 1. Zo verlaat pastoor Dominiscus het dorp Easterein met een pensioen, maar gaat heimelijk verder met huissamenkomsten. Zolang het uit het zicht is en niet opvalt, wordt het door de Staten oogluikend toegestaan. Na de bouw van twee schuilkerken wordt in 1709 een derde schuilkerk gebouwd met rode dakpannen op de Oude Pôlle bij Sâtlean. Hier ontstaat in de loop van de jaren een buurtschap. In 1955 wordt dit officieel een dorp met de naam Reahûs.

De Folsgeasters die katholiek gebleven zijn, gaan hier ter kerke.

Katholieken en protestanten wonen in Folsgeare harmonieus naast elkaar.

Art. 8. Dat de proffytten ende opcompsten van die voorscreven leenguederen zullen worden geconverteert ende gekeert tot onderhoudinge van eerlycke ende deegelycke predicanten, schoelmeesters ende alimentatien ende onderhoudenisse van den nootdruftigen ende ad alias pias causas sonder dat de zelvige in privatum et secularem usum zullen worden gedistribueert.

In art. 8 confisqueren de Staten van Friesland alle kloosterbezittingen en goederen. Deze kerkgoederen worden bovendien door de Friese Staten beheerd. Met de opbrengst worden allerlei zaken betaald.

De Staten van Friesland weten precies wat het bezit van de kerken en kloosters is, want het is allemaal opgeschreven in de Charter boeken. Deze boeken zijn in 1543 vervaardigd op bevel van de landvoogdes Maria van Hongarije. Het zijn registers met gedetailleerde informatie over de grootte, waarde en jaarlijkse opbrengst van de geestelijke goederen en het vermogen van de Friese parochiekerken, hun bedienaars en alle andere geestelijke instellingen, priesters en clerici die eraan verbonden waren.

Dorpscanon van Folsgeare

De pastorie van Folsgeare

Voor Folsgeare verzamelen de kerkvoogden Homme Bockez en Broer Aetezoon de gewenste informatie. Volgens hun opgave bestaan de goederen van de beschermheilige of patroonheilige (ook kortweg patroon genoemd) van de kerk in Folsgeare, heilige martelaar Laurentius, uit vier pondematen land liggende met de zuidzijde aan het kerkhof en de noordzijde aan Goffe Pierszn land:

Het poltsje, vier pondematen groot, waar het huissteed van de pastoor op staat.

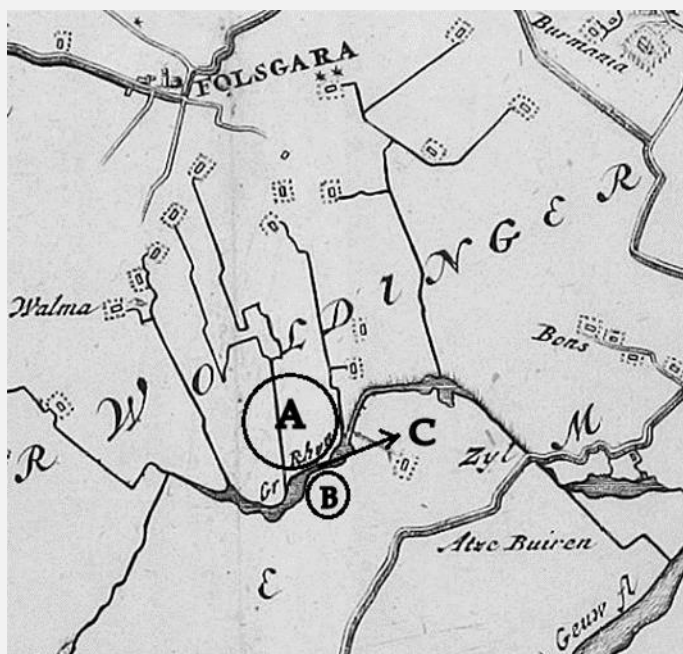
Verder nog een stuk van drie en twee pondemaat gelegen in en bij de Keallehey (de kale heide in de boeken wordt 'keale heide' en vervolgens Keallehey) Deze stukken liggen ten noorden en ten zuiden van de Ald Rien en zijn met elkaar verbonden door een zet.

Dit is de Keallehey zet geworden. (zie kaartje)

A – Keallehey noord

B – Keallehey zuid

C – Keallehey zet

Deze patroons goederen worden gebruikt voor onderhoud aan de kerk.

In 1612 doen de kerkvoogden een verzoek tot bijdrage voor reparatie van de preekstoel en de kerkbanken en ontvangen 18 gulden. Fedde Ypckes en Paulus Jacobs zijn de kerkvoogden die in 1643 een aanvraag indienen voor reparatie van de kerk. Dit wordt gehonoreerd met 200 gulden.

Nadat de dominee Oosthem als vaste standplaats heeft, wordt de pastorie niet meer als woning voor de dominee gebruikt. De pastorie wordt een multifunctioneel centrum: er worden kamers verhuurd, de jaarlijkse rekendag vindt er plaats, er zijn vergaderingen en het gebouw doet dienst als school.

Dorpscanon van Folsgeare

De pastorie van Folsgeare

Deze **rekendag** is de dag dat de grietman en zijn secretaris met de kerkvoogden de in- en uitgaven van de kerk beoordelen. Bij deze dag hoort een overvloedige maaltijd en veel bier en sigaren.

In 1701 wordt de oude pastorie afgebroken. De stenen, het hout en andere materialen worden verkocht en het pôltsje wordt verhuurd.

Colofon

Tekst: Atse Bruin

Bewerking: Wytske Heida

Foto's: Tresoar

Disclaimer: Voor alle foto's geldt, dat er zorgvuldig is uitgezocht wie de eigenaar is en is toestemming gevraagd en gekregen voor gebruik in dit venster. Vensters over personen zijn geplaatst na feedback met betrokkene. Mocht er desondanks iets niet correct zijn, gelieve de redactie te informeren.